

فعالیت‌های گروه عرفان اسلامی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

گروه عرفان اسلامی از گروه‌های با سابقه و فعال پژوهشکده حکمت و دین پژوهی است که در سال‌های ابتدایی تأسیس پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی از ابتدای دهه هشتاد، فعالیت خود را آغاز کرد.

گروه عرفان اسلامی از گروه‌های با سابقه و فعال پژوهشکده حکمت و دین پژوهی است که در سال‌های ابتدایی تأسیس پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی از ابتدای دهه هشتاد، فعالیت خود را آغاز کرد.

به گزارش خبرگزاری مهر، حجت الاسلام محمد جواد رودگر؛ از پایه‌گذاران گروه عرفان اسلامی است که پس از ارائه خدمات ارزشمند در بخش‌های مختلف پژوهشگاه مجدداً از سوی ریاست پژوهشگاه به سمت مدیر گروه عرفان منصوب شد. فرصتی دست داد تا ضمن گفتگو با ایشان از برنامه‌های جدید گروه عرفان اسلامی پژوهشگاه بیشتر بدانیم.

* لطفاً در ابتدای گفتگو به اختصار تاریخچه و ای از گروه عرفان بیان کنید؟

گروه عرفان اسلامی با دستور ریاست پژوهشگاه به اینجانب در اواخر سال ۱۳۷۹ انجام و تمهیدات محتوایی؛ برنامه‌ای اتخاذ شده و با آغاز سال ۱۳۸۱ گروه عرفان با ریاست عالی علمی و معنوی مرحوم آیه الله خوشوقت (رض) رسماً آغاز به کار کرد. این گروه از ابتدا درصدد تولید عرفان اهل بیتی با تحفظ بر ثراث ثمین، غنیم و قویم معارف عرفانی مصطلح موجود و احیای آرایشی؛ پیرایشی آن برآمده است و طرح‌های کلان و کلیدی بسیار خوبی را فراهم کرده و حتی در خصوص تولید دفاتر عالمان ربانی (حداقل ۵ دفتر که ۲ دفتر آن تولید و منتشر شد) با هدف تبیین مکتب، مسلک و مشرب عرفانی آن الگوهای سترگ معنوی گام‌هایی را بردارد و در راستای نقد عرفانهای صوفیانه و سکولار نیز قدم‌هایی بردارد.

گروه عرفان در ابتدا براساس ترکیب اعضای محترم شورای علمی، ترکیبی از مباحث عرفان، اخلاق و تربیت بود و طرح‌های کلیدی و کلانی مثل: ۱- در جستجوی نظام عرفان اهل بیتی ۲- در جستجوی نظام اخلاق اسلامی و حتی تشکیل حلقات مطالعاتی مربوطه را در کنار طرح‌های متعارف در موضوعات عرفانی؛ اخلاقی کلید زد.

ناگفته نماند که در این خصوص گام‌های مفید و موثری برداشته شد. بتدریج گروه اخلاق از عرفان جدا شده و یکی از گروه‌های پژوهشکده نظام‌ها قرار گرفت و گروه عرفان، به گروه عرفان اسلامی موسوم شده و به فعالیت خود ادامه داد و در طول بیش از شانزده سال، کتب مختلفی را در حوزه‌های فلسفه عرفان، عرفان نظری اهل بیتی، عرفان عملی اهل بیتی، تاریخ و ادبیات عرفان اسلامی و مکتب عرفانی نجف تولید کرده و با تشکیل حلقه نقد عرفان واره‌ها، نشست‌های برقرار نموده و همایش‌های درخور و شایسته‌ای در بزرگداشت مقامات علمی و عرفانی آیه الله محمدعلی شاه آبادی (رض) - که کتب بسیار مفید و سازنده‌ای را تدارک دیده و منتشر کرد- و فلسفه عرفان برگزار کرده که مورد توجه اهالی معرفت و معنویت قرار گرفت و بفضل الهی کتب مربوط به این همایش وزین نیز در دسترس علاقمندان فلسفه عرفان قرار خواهد گرفت.

* چه حوزه‌های تمحضی تاکنون در گروه عرفان تعریف شده است؟

گروه عرفان در حال حاضر پنج عضو هیات علمی در اختیار دارد که همه از نخبگان و صاحب‌نظران حوزه عرفان اسلامی هستند. آقایان حجج اسلام بهرام دلیر نقده‌ای با حوزه تمحض اسرار عبادت، حسین روحانی نژاد با تمحض عرفان عملی اهل بیتی، علی فضلی با تمحض فلسفه عرفان و اینجانب با حوزه تمحض عرفان نظری اهل بیتی در حال فعالیت پژوهشی هستیم.

* در حال حاضر چه تحقیقاتی در گروه در دست اجراست؟

از تحقیقاتی که در حال حاضر اتمام یافته و در دست چاپ قرار دارد می‌توان به آثاری از جمله: ۱- معنویت دینی و سکولار (رابطه دین و معنویت) اثر محمود مقدمی، ۲- نگاهی به دیدگاه شارحان شیعی به عرفان ابن عربی اثر حسین شکرابی، ۳- عرفان تطبیقی اثر هادی وکیلی، ۴- پیش‌انگاره‌های انسان‌شناختی علم سلوک اثر علی

فضلی، ۵- جایگاه امامت و ولایت در صراط سلوک اثر حسین روحانی؛ ZWNJ& نزاد، ۶- ZWNJ& دستورالعمل‌های سلوکی معصومین (ع) نوشته حسین روحانی؛ ZWNJ& نزاد ۷- خداشناسی عرفانی در کتاب و سنت این کمترین (محمدجواد رودگر) اشاره کرد.

همچنین تحقیقاتی نیز در مرحله نگارش و ارزیابی قرار دارند از جمله: ۱- اسرار الصلاه ۲- اسرار عبادات مالی (خمس و زکات) هردو اثر آقای دکتر بهرام دلیر، ۳- شیوه تربیت سلوکی در کتاب و سنت و عوامل و موانع تجربه عرفانی در کتاب و سنت اثر آقای حسین روحانی نزاد، ۴- پیش انگاره؛ ZWNJ& های وجودشناختی علم سلوک، ۵- پیش انگاره های معرفت شناختی علم سلوک (معطوف به تولید مبانی برای تأسیس عرفان اهل بیتی) ۶- منزل توبه در روایات اهل بیت سلام ZWNJ& الله علیهم هردو اثر (۵ و ۶) از آقای دکتر علی فضلی، ۷- عرفان اجتماعی (ماهیت، مبانی و کارکردها) اثر این حقیر (محمد جواد رودگر)، ۸- بررسی تاریخی سیمای موسی (ع) در متون عرفانی اثر آقای دکتر محمود شیخ ۹- نقد و بررسی ماهیت، مبانی و کارکردهای فرقه؛ ZWNJ& های معنویت؛ ZWNJ& گرا اثر محمد رضا عابدی شاهرودی.

*چه نشست یا همایش هایی برای برگزاری توسط گروه تدارک دیده شده است؟

تاکنون بیش از ۱۴ نشست در موضوعات مختلف توسط گروه عرفان اسلامی برگزار شده که البته این آمار مربوط به ۵ سال اخیر است. دو همایش بزرگ و در سطح ملی با موضوع کنگره بزرگداشت آیت؛ ZWNJ& الله شاه؛ ZWNJ& آبادی و همایش ملی فلسفه عرفان نیز از همایش های مهم و موثر گروه عرفان است که در سال های قبل برگزار گردیده. همچنین شش نشست علمی تا اردیبهشت سال ۹۷ در برنامه گروه عرفان گنجانده شده که برگزار شدند از جمله: استاد شهید مطهری و مبانی جهان شناختی پیشرفت اسلامی، استاد شهید مطهری و نقد عرفانهای صوفیانه و سکولار، استاد شهید مطهری و عرفان اجتماعی، نسبت معنویت و عدالت در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، استاد شهید مطهری و نقد معنویت های نوپدید و همچنین نشست ماهیت معرفت عرفانی.

البته برنامه های همایش و نشست هائی برای سال ۹۷ تدارک شد که بعدا به تفصیل مطرح می کنیم.

*چه راهکاری برای نفوذ بیشتر آثار گروه مربوطه در بین مخاطبین خود، اندیشه اید؟

با عنایت به فلسفه ورودی و ماهیت گروه عرفان اسلامی، لازم است اولاً کارهای قبلی با تمحض ها و رویکرد درست و دقیق گذشته، تداوم یافته و ثانياً در توسعه و تعمیق نشر عرفان اهل بیتی، به تولید تحقیقات و ادبیاتی پیرامون عارفان اهل بیتی از صدر اسلام تاکنون اهتمام ورزیده و الگوهای عرفان ناب اسلامی که عرفانی با سویه اجتماعی و تمدنی نیز هستند، بویژه برای نسل جوان معرفی شوند و ثالثاً نشست ها، هم اندیشی ها و همایش های مطالعه شده و تأثیرگذار در ساحت عرفان اهل بیتی برگزار شود تا هم تمهیدات لازم پژوهشی در این زمینه فراهم گردد، هم محققانی شناسائی و جذب عرصه تحقیقاتی شوند و هم عطر دل انگیز و روح بخش معنویت صائب و صادق قرآنی؛ &ndash؛ اهل بیتی در جامعه منتشر شود.

حال که گروه با تولید آثاری مثبت و اولیه قدمهای خوبی را در خصوص دست یابی به فلسفه تشکیل خود برداشته و هرکدام از مدیران محترم و اعضای هیأت علمی آن، زحمات زیادی را در نیل به اهداف اولیه اش برداشته اند (علیرغم افت و خیزها، اوج و موجها، فراز و فرودها) لازم است در مسیر تحول، اقدامات نرم افزاری متناظر به فلسفه یاد شده انجام داد تا گروه؛ &ldquo؛ متفاوت عرفان اسلامی؛ &rdquo؛ با گروه های مشابه بمعنای واقعی کلمه شکل و شاکله یافته و خط تکامل، پیشرفت و بالندگی اش را استمرار بخشد که در این راه به برخی از آن اقدامات شایسته و بایسته، اشاراتی خواهیم افکند:

۱-؛ &ndash؛ تعریف و تنظیم هندسه معرفتی جامع عرفان اهل بیتی (مبانی، منابع، متد، فلسفه عرفانی، تفسیر، تاریخ و ادبیات، علم عرفان نظری، علم عرفان عملی، عرفان اجتماعی)؛ &hellip؛

۲-؛ &ndash؛ تدوین اطلس عرفان اهل بیتی (فلسفه عرفان اهل بیتی- پیشینی و پسینی-)، مسائل بنیادین علم عرفان نظری و علم عرفان عملی، عرفان اجتماعی اهل بیتی، تفسیر عرفانی اهل بیتی، عرفان ادبی اهل بیتی و؛ &hellip؛

۳-؛ &ndash؛ تدارک دیدار با برخی از بزرگان عرفان اسلامی و حکمت و تفسیر (آیات عظام: جوادی آملی، مصباح یزدی، ممدوحی، فیاضی و حجج اسلام مثل: یزدان پناه، حسن رضانی، احمد عابدی، علی شیخ الاسلامی؛ &hellip؛)

۴– جذب اعضای هیأت علمی باورمند به عرفان اهل بیتی و دارای آمادگی های علمی بالقوه و بالفعل

۵– تقویت شورای علمی گروه با دعوت از شخصیت های علمی همگرا و دارای اهداف مشترک

۶– شناسائی موضوعات و محققان مناسب و روزآمد در راستای تحقیق و تدوین عرفان اهل بیتی

۷– تعریف سطوح و ساحات فعالیت های علمی انتزاعی محض، انضمامی محض و انتزاعی – انضمامی

۸– بازنگری در سیاستها و برنامه های پیشین و نقد آنها برای حرکت کمی و کیفی بهتر و بیشتر به جلو

۹– تنظیم برنامه های روزآمد، نوپدید رصد شده و مطابق با نیازهای جدید در سطوح مختلف، بخصوص در نقد عرفانهای صوفیانه و سکولار، ساختگی و لیبرال

۱۰– تدارک هم اندیشی موافقان و مخالفان عرفان اهل بیتی بصورت نیم روز یا یکروزه(البته با طرح موضوعات و مسائل از پیش تهیه شده)

۱۱– تشکیل بانک اطلاعات کامل از تمامی محققان حوزه عرفان اسلامی موجود، عرفان اهل بیتی موعود، معنویت های نوپدید و عرفان واره ها و نوظهور

۱۲– رصد دائمی مسائل، جریانها و جنبش های عرفانی و معناگرا و گزارش علمی آنها در جلسات گروه عرفان اسلامی

۱۳– تقسیم زمان جلسات گروه به دو قسم:الف) علمی ب) اجرایی و جاری

۱۴– تعریف و تصویب موضوعاتی با محوریت نهج البلاغه، صحیفه سجادیه، مناجات شعبانیه، دعای عرفه، نیایش های فاطمی، احادیث ائمه علیهم السلام، تفاسیر عرفانی، عرفان در تفاسیر عالمان شیعی مثل: المیزان، مخزن العرفان، تسنیم و…

۱۵– برنامه ریزی برای حضور و ظهور گروه عرفان در میان حوزویان و دانشگاهیان از راه نشست ها و هم اندیشی ها و همایش ها و کرسی های آزاد اندیشی و مناظرات علمی و…

۱۶– شناخت و شناختن آثار و آراء و انظارشخصیت هائی مثل: امام خمینی و علامه طباطبائی و آیه الله پهلوانی(سعادت چرور) و…از طریق تحقیقات ترویجی، نشست های نقد کتاب، همایش های علمی – ترویجی.

۱۷– احیای تراث عرفانی معطوف به عرفان اهل بیتی

۱۸– برنامه دیدار با ابرار و اهل معنا جهت احیا و تحفظ بر روح و روحیه معنوی – انقلابی

۱۹– تحقیق و تبیین مکتب، مشرب و مسلک عرفانی عارفان نجف

۲۰– تحقیق و تبیین شخصیت عرفانی اصحاب اسرار و معنوی پیامبر و امیرالمومنین علیهم السلام با رویکرد عرفان اجتماعی و انقلابی و تمدنی

۲۱– دفاع از عرفان اسلامی موجود در برابر منتقدان، مخالفان(تفکیکیان و نوتفکیکیان) و معاندان

-۲۲ عرفان و الگوی اسلامی – ایرانی پیشرفت

۲۳– معنویت و الگوی اسلامی – ایرانی پیشرفت

۲۴؛ نقش عرفان و عارفان در تمدن نوین اسلامی

۲۵؛ عرفان شخصیت محور: سیدحیرآملی، صدرای شیرازی، آقامحمد رضا قمشه ائی، علامه طباطبائی، امام خمینی و؛

۲۶؛ عرفان مسئله محور: توحید در عرفان، انسان کامل در عرفان، عشق و محبت در عرفان، مقامات در عرفان، فناء فی الله در عرفان، صراط سلوک در عرفان، ولایت در عرفان و؛

۲۷؛ عرفان موضوع محور: انسان شناسی عرفانی، زبان شناسی عرفانی، غایت شناسی عرفانی، فرجام شناسی عرفانی، نبوت شناسی عرفانی، امامت شناسی عرفانی، عدالت شناسی عرفانی، معادشناسی عرفانی و؛

۲۸؛ ایجاد شبکه مجازی؛ اجتماعی در باب الف (ارائه عرفان و حیانی ب) نقد عرفان صوفیانه، سکولار و معنویت های نوظهور

۲۹؛ تشکیل مجدد حلقه نقد عرفانهای صوفیانه و ساختگی و سکولار.

۳۰؛ تدارک و برگزاری همایش طلبگی؛ دانشجویی درباره شخصیت معنوی آیه و؛ خوشنوت (بعنوان رئیس شورای علمی گروه عرفان طی ۱۲ سال) و آیه و؛ خسروشاهی (عضو شورای علمی گروه عرفان در یک مقطعی)

۳۱؛ تحقیق و تدوین ویژه نامه های عرفانی در سه محور: ۱- ویژه نامه عارفان مکتب نجف ۲- ویژه نامه نقد تصوف فرقه ای ۳- ویژه نامه نقد عرفانهای ساختگی و دروغین

۳۲؛ راه اندازی فصلنامه علمی و؛ پژوهشی عرفانی با همکاری انجمن علمی اخلاق و عرفان.

در پایان اگر صحبتی با مخاطبان و علاقمندان به حوزه عرفان اسلامی دارید، بفرمائید.

امید است، در این دوره دشوار و پرمخاطره، بازه زمانی معنادار از حیث معرفتی و جریانی، با اندیشه و تفکر انقلابی، انگیزه، روح و روحیه بسیجی و انگیزه ارزشی و رفتار هماهنگ با گفتمان انقلاب اسلامی بتوانیم به تکلیف اسلامی و؛ انقلابی خویش عمل نموده و گامهای کارآمدی را در تحول گرایی علمی و عملی برداریم و صبر و بصیرت، صلابت و صمیمیت، شوق و شکیبائی، همدلی و هم افزائی در همه ساحات عرفانی و تمحض های اجتناب ناپذیر تحقیقاتی نصب العین ما گردد و با نام، یاد و یاری خدای سبحان و عنایات و افاضات خاتم الاوصیاء بقیه و؛ الاعظم (عج) به رسالت خویش جامه عمل بپوشانیم.